

REORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO RESORTU OBRONY NARODOWEJ

REORGANIZATION OF THE NATIONAL DEFENCE SECTOR CRISIS MANAGEMENT SYSTEM

Tomasz STELMACH, *tomasz.stelmach@ron.mil.pl*, ORCID: 0000-0003-2733-656X
Dowództwo Operacyjne RSZ, ul. Radiowa 2, 00-908 Warszawa
Operational Headquarter of the Armed Forces Services, 2 Radiowa St., 00-908 Warsaw

DOI 10.5604/01.3001.0053.5917

Streszczenie: Każdy rozwinięty system zarządzania kryzysowego, w tym ten funkcjonujący w Polsce, ma zapewniać ochronę ludności przed efektami katastrof naturalnych i awarii technicznych (Majchrzak, 2016). Potencjał sił i środków dysponowany przez Siły Zbrojne RP oraz ich dyspozycyjność wskazują na znaczącą rolę resortu Obrony Narodowej we wsparciu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa poprzez czynny udział w reagowaniu kryzysowym (Michailiuk, Stępień, Denysiuk, 2016). Niestety, na przełomie ostatnich 10 lat, tym razem w obliczu trwającej wojny w Ukrainie, doszło do drugiej, poważnej zmiany w systemie zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej. Zarysowany został dość czytelny podział między Dowództwem Wojsk Obrony Terytorialnej a Dowództwem Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych na obszar zadań ochrony ludności przed efektami katastrof naturalnych czy awarii technicznych w pierwszym przypadku oraz zadań pomocy służbom w utrzymaniu bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym, kończąc na przeciwdziałaniu zagrożeniom militarnym w drugim przypadku, co jest przedstawione w niniejszym artykule. Niestety z naukowego punktu widzenia nie jest to podejście holistyczne, rozmiąca się również z zapisami Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2020 r. Czy fakt zaimplementowania takich właśnie zmian okaże się właściwy to pokażą doświadczenia i wnioski w kolejnych miesiącach i latach, a należy dodać, że sy-

Abstract: Each developed system of crisis management, including that functioning in Poland, has to provide protection of population against the effects of natural disasters or technological failures (Majchrzak, 2016). Potential of forces and assets being at the disposal of the Armed Forces of the Republic of Poland and the level of their readiness indicate on significant meaning of the national defence sector for assisting the state's internal security by an active participation in crisis reactions (Michailiuk, Stępień, Denysiuk, 2016). Unfortunately, the national defence sector crisis management system has faced the second serious change for recent 10 years, and this time during the war in Ukraine. A quite legible division can be observed between the Command of Territorial Defence Troops and the Operational Headquarter of Armed Forces Services on the area of assignments protecting the population against the effects of natural disasters or technical failures in the first case, and on the area of assignments aimed to assist the services in keeping the internal security, including counteractions against terroristic threats, and ending on counteracting the military threats in the second case, what is presented in the paper. Unfortunately, it is not a holistic approach from the scientific point of view, and it also is not in line with the wordings of the National Security Strategy of the Republic of Poland from 2020. The justification for implementation of these changes can be proved by experience and conclusions of consecutive months and years, but it has to be

tuacja bezpieczeństwa w tej części Europy zmienia się z dnia na dzień.

Słowa kluczowe: system zarządzania kryzysowego, zespół zarządzania kryzysowego, plan zarządzania kryzysowego, sytuacja kryzysowa.

1. Wstęp

Eskalacja wojny w Ukrainie, która faktycznie została zapoczątkowana przez Federację Rosyjską w 2014 roku poprzez nielegalną aneksję Krymu, z dniem 24 lutego 2022 roku całkowicie zmieniła postrzeganie bezpieczeństwa nie tylko w wymiarze krajowym, ale także geostrategicznym. Dotychczas podnoszone polskie postulaty, które dotyczyły obecności USA w Europie i konieczności wzmocnienia, a nie osłabiania NATO jako podstawy bezpieczeństwa UE, zostały pozytywnie zweryfikowane w praktyce. Wymiernym tego efektem jest realne wzmocnienie wschodniej flanki NATO, w tym także stała amerykańska obecność wojskowa na Starym Kontynencie. Obserwuje się zdecydowany wzrost przywódczej roli USA w Europie, jak również nastąpiła konsolidacja tzw. zachodnich sojuszników wokół Ameryki, nie tylko w Europie, ale również w Azji.

Na gruncie krajowym, w związku z trwającą wojną w Ukrainie, która rozgrywa się w niedalekiej odległości od wschodnich granic Polski, zdecydowanego tempa nabrały prace legislacyjne nad nową ustawą w zakresie obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zaproponowane zmiany ustawowe zmierzały do:

- uporządkowania przepisów dotyczących funkcjonowania Sił Zbrojnych RP,
- zwiększenia budżetu na obronność,
- wdrażania koncepcji obrony powszechnej,

added that the security environment is changing on a daily basis in this part of Europe.

Keywords: crisis management system, crisis management board, crisis management plan, crisis situation.

1. Introduction

Escalation of war in Ukraine, which actually was initiated by the Russian Federation in 2014 by illegal annexation of Crimea, changed completely the perception of security not only in domestic but also in geostrategic aspects. The Polish postulates raised formerly on the presence of the US troops in Europe and a need for strengthening, not weakening, NATO as the base of the EU security were positively verified in reality. A real strengthening of Eastern NATO flank and also the US permanent military presence in the Old Continent is a visible effect of it. A decisive increase of the US leadership in Europe can be observed both with the consolidation of Western allies with the US not only in Europe but in Asia, as well. Regarding domestic questions, the legislative work over a new law for the defence of the Republic of Poland was accelerated significantly in connection with the war in Ukraine waged not far away from the Eastern borders of Poland.

Proposed changes in legislation are aimed to:

- Put in order regulations on the functioning of the Armed Forces of the Republic of Poland,
- Increase defence budget,
- Implement a concept of common defence,
- Increase manpower of the Polish Armed Forces,
- Simplify the system of military ser-

- zwiększenia liczebności Wojska Polskiego,
- uproszczenia systemu służby wojskowej,
- odtworzenia systemu rezerw,
- lepszego wyszkolenia żołnierzy,
- zwiększenia zainteresowania służbą wojskową i studiami wojskowymi,
- stworzenia systemu zachęt dla kandydatów do służby,
- uelastycznienia zasad awansów.

W efekcie końcowym, wg projektodawców uporządkowano przepisy dotyczące Sił Zbrojnych RP i skonsolidowano w jednym dokumencie regulacje, które wcześniej znajdowały się w 14 innych ustawach.

W dniu 11 marca 2022 roku uchwalona została ustawa o obronie Ojczyzny (Ustawa ..., 2022). Należy dodać, że w głosowaniu nad rządowym projektem ustawy osiągnięto niemal pełną zgodność. Spośród 460 posłów udział w głosowaniu wzięło aż 455, z których za było 450, nikt nie był przeciw, a od głosu wstrzymało się tylko 5 posłów Konfederacji. Po 30 dniach od opublikowania w Dzienniku Ustaw, w dniu 23 kwietnia 2022 roku, ustawa weszła w życie.

Obok modernizacji armii, głównym założeniem jest zwiększanie jej liczebności. Obecnie w czasie pokoju Wojsko Polskie liczy ok. 111,5 tys. żołnierzy zawodowych i 35 tys. żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej. Nowe przepisy przewidują, że polska armia docelowo zostanie zwiększona do ok. 300 tys. żołnierzy, z czego 250 tys. stanowić będą żołnierze zawodowi a 50 tys. to żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej.

W związku z powyższym, celem niniejszego artykułu było określenie zasadniczych zmian w systemie zarządzania kryzysowego wynikających z Ustawy o Obronie Ojczyzny.

Osiągnięcie założonego celu badawcze-

vice,

- Reconstruct the system of reserves,
- Improve the training of soldiers,
- Increase interest in the military service and education,
- Create a system of preferences for service candidates,
- Make promotion rules more flexible.

In the final effect, according to authors of the proposals, the regulations over the Armed Forces of the Republic of Poland which were previously included in 14 other legislation acts can be put in order and consolidated in a single document.

The Act on the Homeland defence was accepted on 11 March, 2022 (Ustawa ..., 2022). Moreover, the voting over the government bill of the Act was widely backed. At total number of 460 parliament members, 455 have voted and 450 backed the motion, and 5 members of the Confederation abstained from voting. The substantive Act came into effect on 23 April, 2022 after 30 days when it was published in the Law Monitor.

Apart of the army upgrading the main assumption is to increase its manpower. Now at peacetime the Polish Armed Forces has ca. 111.5 thousand professional servicemen and 35 thousand soldiers in the Territorial Defence Troops. The new regulations predict that the Polish Armed Forces will increase to ca. 300 thousand of servicemen, where 250 thousand will be the professional servicemen and 50 thousand the soldiers of the Territorial Defence Troops.

Regarding the above, the paper was aimed to identify the major changes in the crisis management system resulting from the Law on Homeland Defence.

The solution of subject of research was used to achieve the assumed objective of re-

go wymagało rozwiązania problemu badawczego, który w artykule został sformułowany w postaci pytania i brzmi następująco: *Jakie wprowadzono zmiany w systemie zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej wynikające z nowo uchwalonej ustawy o obronie Ojczyzny w 2022 roku?*

Rozpatrując powyższe założenia przyjęto tezę, że *nowo uchwalona ustawa o obronie Ojczyzny w 2022 roku spowodowała niekorzystny podział kompetencji między Dowództwem Wojsk Obrony Terytorialnej i Dowództwem Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych, w zakresie zarządzania siłami wydzielonymi dla wsparcia administracji publicznej w zarządzaniu kryzysowym w państwie.*

2. Zmiany w systemie zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej

Wraz z wejściem w życie ustawy wzrosła rola Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej, który nadal pozostając w bezpośredniej podległości ministra obrony narodowej, dodatkowo został odpowiedzialny za planowanie, koordynowanie i wykonywanie zadań związanych z udziałem oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych RP w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działań w zakresie ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz akcjach ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, a także udziału w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Nowa ustawa wymusiła na Ministerstwie Obrony Narodowej zaktualizowanie wielu dokumentów wykonawczych, w tym tych dotyczących zarządzania kryzysowego. Dlatego niemal natychmiast przystąpiono do aktualizacji zarządzenia dotyczącego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Ministra Obrony Narodowej oraz decyzji w sprawie Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu Obrony Na-

search which was formulated in the paper as a following question: *What were the changes introduced into the crisis management system of the National Defence sector as a result of the newly accepted Act on the Homeland defence in 2022?*

Considering the above assumptions a thesis was taken *that the newly accepted in 2022 Act on the Homeland defence caused a disadvantageous division of competences between the Command of Territorial Defence Troops and the Operational Headquarter of Armed Forces Services regarding the governing of forces assigned to assist the public administration for the crisis management in the state.*

2. Changes in Crisis Management System of National Defence Sector

After the implementation of the Act the meaning of the Commander of the Territorial Defence Troops, still under direct disposition of the Minister of National Defence, has increased and additionally he is responsible for planning, coordination and execution of tasks connected with participation of units and subunits of the Armed Forces of the Republic of Poland in fighting the natural disasters and liquidation of their effects, and in activities for protection of properties, and in searching actions, and in actions protecting and rescuing the human health and life, and in execution of tasks connected with crisis management.

New Act enforced the Ministry of National Defence to update many executive documents, including those concerning the crisis management. For this reason almost immediately started the updating of the disposition on the National Defence Minister Crisis Management Board, and the Crisis Management System of the National De-

rodowej. Efektem tych prac jest *Zarządzenie Nr 7/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 maja 2022 r. w sprawie organizacji, składu oraz miejsca i trybu pracy Zespołu Zarządzania Kryzysowego Ministra Obrony Narodowej (ZZK MON)*, a więc nieetatowego organu opiniodawczo-doradczego w sprawach zarządzania kryzysowego. Obecnie w składzie ZZK MON znajdują się:

- 1) przewodniczący – Minister Obrony Narodowej;
- 2) zastępca przewodniczącego – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej wskazany przez przewodniczącego Zespołu;
- 3) Szef Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Obrony Narodowej;
- 4) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 5) dyrektorzy (dowódcy, szefowie, komendanci) komórek lub jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej właściwi merytorycznie w zakresie przedmiotu posiedzenia Zespołu, wyznaczeni przez przewodniczącego Zespołu;
- 6) sekretarz – przedstawiciel komórki lub jednostki organizacyjnej resortu obrony narodowej właściwej merytorycznie w zakresie przedmiotu posiedzenia Zespołu, wyznaczony przez przewodniczącego Zespołu.

Drugim zaktualizowanym dokumentem jest *Decyzja nr Z-4/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 maja 2022 r. w sprawie Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej (Decyzja Z-4/MON, 2022)*, która na etapie uzgodnień wewnątrz elementów systemu zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej budziła wiele kontrowersji, ale finalnie po niewielkich zmianach została uzgodniona, zaakceptowana i podpisana przez ministra obrony narodowej.

Większe kompetencje Dowódcy Wojsk

defence sector. The work resulted in *Disposition Nr 7/MON of the Minister of National Defence from 06 May, 2022 on organisation, composition, place and form of operation for the National Defence Minister Crisis Management Board (NDM CMB)*, which is an extra structure advising and preparing opinions on the matters of crisis management. Now the NDM CMB consists of:

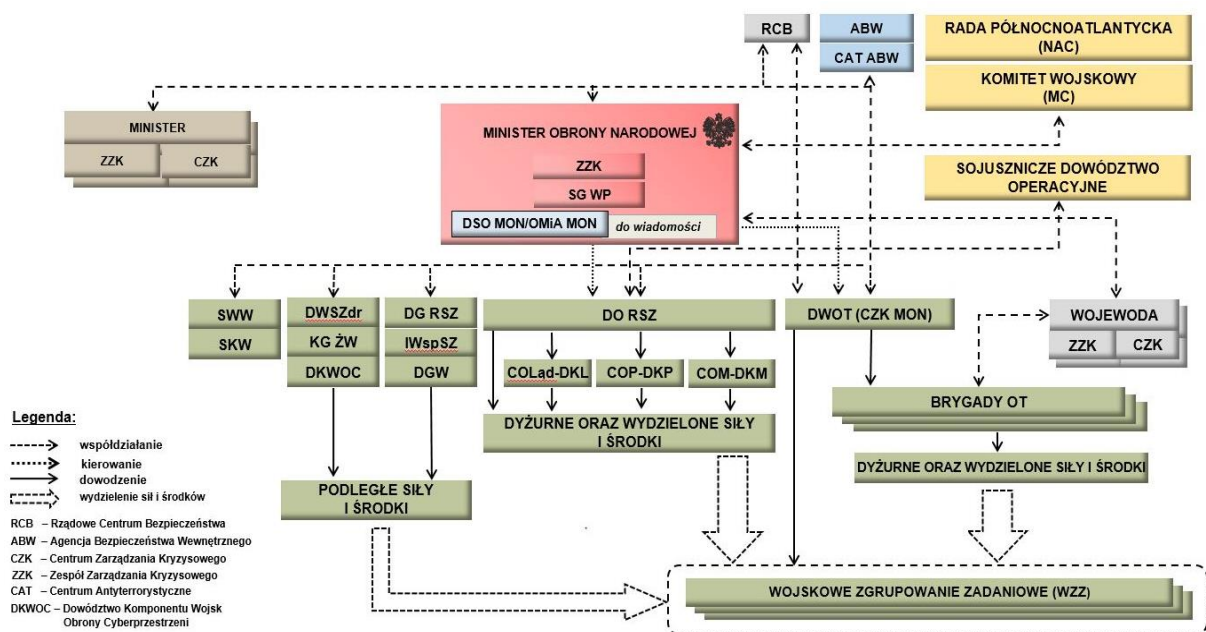
- 1) the Chair – National Defence Minister;
- 2) Deputy Chair – the State’s Secretary in the Ministry of National Defence indicated by the Board’s Chair;
- 3) Chief of the National Defence Ministry Crisis Management Centre;
- 4) the Chief of General Staff of the Polish Armed Forces;
- 5) directors, (commanders, managers, commandants) of teams or organisational units of the national defence sector with relevant knowledge on the Board’s meeting agenda appointed by the Board’s Chair;
- 6) the secretary – representative of a team or an organisational unit of the national defence sector with relevant knowledge on the Board’s meeting agenda appointed by the Board’s Chair.

The second updated document is *Decision nr Z-4/MON of the National Defence Minister from 6 May, 2022 on the matter of the Crisis Management System of national defence sector (Decision Z-4/MON, 2022)*, which was highly controversial at the stage of agreements between the components of the crisis management system inside the National Defence sector, but finally was accepted after minor changes and signed by the Minister of National Defence.

Due to higher competences of the Commander of the Territorial Defence Troops (TDT) in the crisis management he

Obrony Terytorialnej w zakresie zarządzania kryzysowego spowodowały, że to właśnie jemu powierzono pełnienie funkcji Szefa Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Obrony Narodowej (CZK MON), a jego zastępcy - funkcję Zastępcy Szefa CZK MON. Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej realizuje zadania organu wykonawczego, czyli CZK MON. Obecną strukturę systemu zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej przedstawia schemat nr 1.

was appointed to perform the duties of the Chief of the National Defence Ministry Crisis Management Centre (NDM CMC), and his deputy the duties of the Deputy Chief of NDM CMC. The Command of Territorial Defence Troops performs the tasks of the executive body, i.e. NDM CMC. Current structure of the crisis management centre in the National Defence sector is shown in scheme No 1.

Schemat 1. Organizacja Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej (podstawa: Plan Zarządzania Kryzysowego resortu Obrony Narodowej z 16 sierpnia 2022 r.)

Scheme 1. Organisation of the Crisis Management System in the national defence sector (origin: Crisis Management Plan of the National Defence sector dated on 16 August, 2022)

Minister Obrony Narodowej – *Minister of National Defence*

Rada Północno-Atlantycka – *North-Atlantic Council (NAC)*

Komitet wojskowy – *Military Committee (MC)*

Sojusznicze Dowództwo Operacyjne – *Allied Operational Headquarters*

Wojewoda – *Province Governor*

Brygady OT – *Territorial Defence Brigades*

Dyżurne oraz wydzielone siły i środki – *Forces and Assets Being on Duty and Assigned*

Wojskowe zgrupowanie zadaniowe – *Military Task Group (MTG)*

Podległe siły i środki – *Disposable Forces and Assets*

Legenda – *Legend*

Współdziałanie – *Cooperation*

Kierowanie – *Control*

Dowódzenie – *Command*

Wydzielenie sił i środków – *Assignment of Forces and Assets*

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa – *Governmental Security Centre*

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – *Agency of Internal Security*

Centrum Zarządzania Kryzysowego – *Crisis Management Centre*

Zespół Zarządzania Kryzysowego – *Crisis Management Board*

Centrum Antyterrorystyczne – *Anti-Terrorist Centre*

Do zadań Dowództwa Wojsk Obrony Terytorialnej jako CZK MON, zgodnie z *Ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* należy:

- pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego;
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum;
- realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa;
- współdziałanie na wszystkich szczeblach administracji rządowej w zakresie informowania i przekazywania poleceń do wykonania w systemie całodobowym dla jednostek ochrony zdrowia w przypadkach awaryjnych, losowych, jak również zaburzeń funkcjonowania systemu.

Jednocześnie na podstawie wspomnianej już Decyzji Z-4/MON dokonano podziału kompetencyjnego między Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej, które zajmuje się reagowaniem kryzysowym na zagrożenia niemi-

There are following tasks of the Command of Territorial Defence Troops, as the NDM CMC, according with *the Act from 26 April, 2007 on the crisis management*:

- keeping on 24 hours duty to provide circulation of information for the crisis management;
- cooperation with crisis management centres of public administration structures;
- survey over the operation of systems for detection and alerting, and for early warning of population;
- cooperation with the subjects executing the monitoring of environment;
- cooperation with the subjects conducting rescue, and searching, and humanitarian operations;
- documentation of actions undertaken by the centre;
- execution of tasks of permanent vigil for the needs regarding the increase of the state defence readiness;
- cooperation at all levels of the government administration at transferring the information and executive orders on 24-hours basis to the health care units in cases of emergency, and adversities, and also at disturbances in system's functionality.

At the same time on the grounds of Disposition Z-4/MON which was mentioned earlier the division of competences was made between the Command of Territorial Defence Troops undertaking the crisis reac-

litarne a Dowództwo Operacyjne RSZ, któremu pozostawiono dotychczasowe zadania związane z reagowaniem kryzysowym na zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego, terrorystyczne zarówno na lądzie, na morzu i w przestrzeni powietrznej a także reagowanie na wszelkie spektrum zagrożeń militarnych, w tym współdziałanie z Sojuszniczymi Siłami Wzmocnienia.

Mimo, że zarządzenie dotyczące Zespołu Zarządzania Kryzysowego Ministra Obrony Narodowej oraz decyzja w sprawie Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu Obrony Narodowej zostały opublikowane w dniu 6 maja 2022 r. to obowiązują wstecznie z terminem 23 kwietnia 2022 r., kiedy to weszła w życie Ustawa o obronie Ojczyzny.

3. Prawne aspekty użycia Sił Zbrojnych RP w reagowaniu kryzysowym

W zakresie odpowiedzialności Dowództwa Wojsk Obrony Terytorialnej podstawowym dokumentem z zakresu zarządzania kryzysowego jest *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Ustawa ..., 2007)*. Podstawą prawną użycia oddziałów Sił Zbrojnych RP jest art. 25, który jednoznacznie wskazuje, że „jeżeli w sytuacji kryzysowej użycie innych sił i środków jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające, o ile inne przepisy nie stanowią inaczej, Minister Obrony Narodowej, na wniosek wojewody, może przekazać do jego dyspozycji pododdziały lub oddziały Sił Zbrojnych RP, zwane dalej "oddziałami Sił Zbrojnych", wraz ze skierowaniem ich do wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego”.

Typowa procedura wnioskowania przez Wojewodę do Ministra Obrony Narodowej o użycie Sił Zbrojnych RP do wsparcia układu pozamilitarnego w sytuacjach kryzysowych

tions to nonmilitary threats, and the Operational Headquarter of Armed Forces Services (AFS) which was left with the former tasks connected with reactions against threats to internal security, terroristic threats on the land, sea and airspace, and to the whole spectrum of military threats, including cooperation with the Allied Strengthening Forces.

Despite the fact that the disposition concerning the National Defence Minister Crisis Management Board and the disposition on the Crisis Management System in the National Defence structure were published on 6 May, 2022 they came into force back in time with the date of 23 April, 2022 when the Act on Homeland defence was effective.

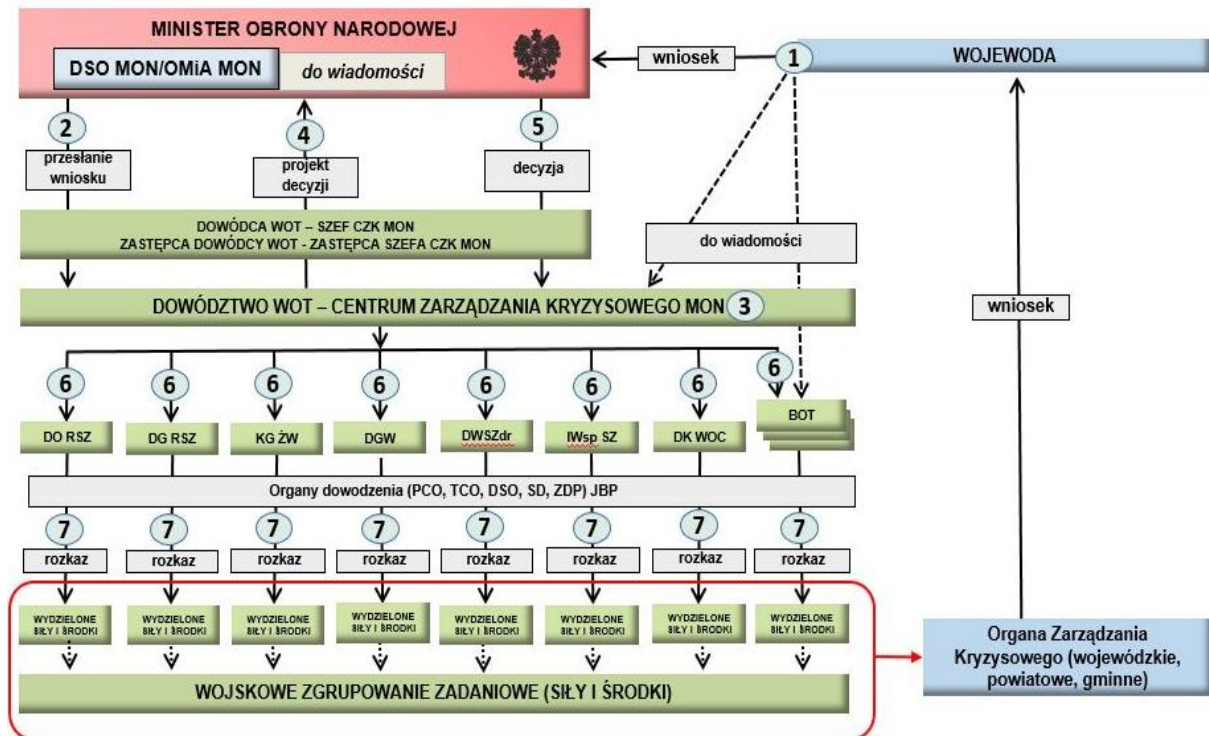
3. Legal Aspects on Using the Armed Forces of the Republic of Poland in Crisis Reactions

The fundamental document for the crisis management falling in responsibility of the Command of Territorial Defence Troops is *the Act from 26 April, 2007 on the crisis management (Ustawa ..., 2007)*. Article 25 is a legal base for using the units of the Armed Forces of the Republic of Poland as it clearly states that „if in any crisis situation the use of other forces and assets is impossible, or may prove to be insufficient, and if other regulations do not state otherwise, the Minister of National Defence on the motion of the province Governor may assign to his disposal the subunits, or units, of the Armed Forces of the Republic of Poland, named later as "units of Armed Forces", with directing them to execution of tasks for the crisis management”.

Typical procedure of Governor's application to the Minister of National Defence for the use of the Armed Forces of the Republic of Poland to support off-military body in

przedstawiona jest na schemacie nr 2.

crisis situations is shown in scheme No 2.

Schemat 2. Procedura wnioskowania o użycie Sił Zbrojnych RP do wsparcia układu pozamilitarnego w sytuacjach kryzysowych (podstawa: PZK RON z 16 sierpnia 2022 r.)

Scheme 2. Application procedure for the use of the Armed Forces of the Republic of Poland to support off-military structures in crisis situations (basing on: PZK RON from 16 August, 2022)

Minister Obrony Narodowej – *Minister of National Defence*

Do wiadomości – *For information*

Wojewoda – *Province Governor*

Wniosek – *Application*

Przesłanie wniosku – *Sending the application*

Projekt decyzji – *Proposal of decision*

Decyzja – *Decision*

Dowódca WOT- Szeft CZK MON – *Commander of TDT - Chief of NDM CMC*

Zastępca Dowódcy WOT - Zastępca Szefa CZK MON – *Deputy Commander of TDT - Deputy Chief of NDM CMC*

Dowództwo WOT - Centrum Zarządzania Kryzysowego MON – *Command of TDT - Crisis Management Centre of NDM*

Organy dowodzenia – *Command structures*

Rozkaz – *Order*

Wydzielone siły i środki – *Assigned forces and assets*

Wojskowe zgrupowanie zadaniowe – *Military Task Group*

Organa Zarządzania Kryzysowego (wojewódzkie, powiatowe, gminne) – *Structures of Crisis Management (at province, district and commune levels)*

Należy wspomnieć o nowej roli dowódców Brygad Obrony Terytorialnej, którzy przejęli kompetencje bezpośredniego współdziałania w terenie z wojewodami, zasiadania w Wojewódzkich Zespołach Zarządzania Kryzysowego, doradzania i uzgadniania treści merytorycznych wniosków w ramach zgłaszanych potrzeb wsparcia przez pododdziały i oddziały Sił Zbrojnych RP. Zadania te wcześniej realizowane były przez terenowe organy administracji wojskowej, czyli przez szefów Wojewódzkich Sztabów Wojskowych, ale ustawa o obronie Ojczyzny zniósła takie struktury, powołując w to miejsce Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji i 86 Wojskowych Centrów Rekrutacji.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym określa dokładnie do jakich zadań mogą być skierowane Siły Zbrojne RP i są to:

- współdziałanie w monitorowaniu zagrożeń;
- wykonywanie zadań związanych z oceną skutków zjawisk zaistniałych na obszarze występowania zagrożeń;
- wykonywanie zadań poszukiwawczo-ratowniczych;
- ewakuowanie poszkodowanej ludności i mienia;
- wykonywanie zadań mających na celu przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności w wyznaczonych miejscach;
- współdziałanie w ochronie mienia pozostawionego na obszarze występowania zagrożeń;
- izolowanie obszaru występowania zagrożeń lub miejsca prowadzenia akcji ratowniczej;
- wykonywanie prac zabezpieczających, ratowniczych i ewakuacyjnych przy zagrożonych obiektach budowlanych i zabudkach;

It has to be noted about a new meaning of commanders of the Territorial Defence Brigades who took over competences for direct cooperation in terrain with the Governors, and participation in meetings of the Province Crisis Management Teams, and advising and negotiating the texts of substantive applications, in the frame of proposed demands, for support by subunits and units of the Armed Forces of the Republic of Poland. These tasks were earlier performed by the Terrain Agencies of Military Administration, i.e. by the Chiefs of Province Military Staffs, but the Act on Homeland defence removed these structures and instead called on the Central Military Recruitment Centre and 86 Military Recruitment Centres.

The Act from 26 April, 2007 on crisis management specifies precisely following tasks the Armed Forces of the Republic of Poland may be directed to:

- cooperation at a monitoring of threats;
- execution of tasks connected with assessment of effects for the events occurring in the threatened area;
- execution of searching-rescue actions;
- evacuation of affected residents and property;
- execution of tasks aimed to prepare conditions for temporary staying of evacuated residents in indicated sites;
- cooperation in protection of the properties left in the threatened area;
- confinement of the threatened area or the site of a rescue operation;
- execution of works over protection, rescue and evacuation at threatened buildings and historical monuments;
- conducting the works requiring a use of special technical equipment or ex-

- prowadzenie prac wymagających użycia specjalistycznego sprzętu technicznego lub materiałów wybuchowych będących w zasobach Sił Zbrojnych RP;
- usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych RP;
- likwidowanie skażeń chemicznych oraz skażeń i zakażeń biologicznych;
- usuwanie skażeń promieniotwórczych;
- wykonywanie zadań związanych z naprawą i odbudową infrastruktury technicznej;
- współudział w zapewnieniu przejezdności szlaków komunikacyjnych;
- udzielanie pomocy medycznej i wykonywanie zadań sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych (*Ustawa ...*, 2007, art. 25, pkt. 3).

Powyższe zadania znajdują odzwierciedlenie w kolejnej edycji Planu Zarządzania Kryzysowego Resortu Obrony Narodowej (PZK RON), opracowanego przez Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej, uzgodnionego ze wszystkimi elementami systemu zarządzania kryzysowego i ostatecznie zatwierdzonego 16 sierpnia 2022 r. przez ministra obrony narodowej. W PZK RON w ramach reagowania kryzysowego przewiduje się możliwość użycia do ponad 13000 żołnierzy i pracowników wojska oraz ponad 4500 jednostek sprzętowych.

W zakresie zmienionej odpowiedzialności Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych należy wskazać, że pozostała koordynacja użycia pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP w ramach czterech ustaw tj: o Policji, o Straży Granicznej, o ochronie żeglugi i portów morskich, jaki i o działaniach antyterrorystycznych.

W ramach art. 18 *Ustawy z dnia 6*

plosive materials in the inventory of the Armed Forces of the Republic of Poland;

- removal and disposal of dangerous materials using forces and assets in the inventory of the Armed Forces of the Republic of Poland;
- liquidation of chemical contaminations and biological contaminations and infections;
- removal of radioactive pollution;
- execution of tasks connected with renovation and rebuilding of technical infrastructure;
- participation in provision of efficiency in communication roads;
- provision of medical assistance and execution of sanitary-hygiene and anti-epidemic tasks (*Ustawa ...*, 2007, art. 25, p. 3).

The above tasks are reflected in a successive edition of the Crisis Management Plan of the National Defence Sector (CMP NDS), developed by the Command of the Territorial Defence Troops after agreeing with all components of the crisis management system and finally approved by the Minister of National Defence on 16 August, 2022. The CMP NDS predicts possibilities for use over 13000 soldiers and military personnel, and over 4500 units of equipment.

Regarding the changed responsibility of the Operational Headquarter of the Armed Forces Services, it can be pointed out that there was left a coordination for using sub-units and units of the Armed Forces of the Republic of Poland in the frame of four Acts, i.e.: concerning Police, Border Guard, protection of navigation and sea ports, and antiterrorist operations.

In the frame of art. 18 of the *Act from 6*

kwietnia 1990 o Policji wskazuje się, że w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego na terenie kraju, a zwłaszcza poprzez sprowadzenie:

- niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach,
- bezpośredniego zagrożenia obiektów lub urządzeń ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, siedzib centralnych organów państwowych albo wymiaru sprawiedliwości, obiektów gospodarki lub kultury narodowej oraz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych albo organizacji międzynarodowych, a także obiektów dozorowanych przez uzbrojoną formację ochronną utworzoną na podstawie odrębnych przepisów,
- zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym, mogącym skutkować niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia uczestników wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym lub religijnym, w tym zgromadzeń lub imprez masowych (Ustawa o Policji, 1990).

Do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji mogą być użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej "Siłami Zbrojnymi".

Podobna sytuacja ma miejsce z udzielaniem pomocy Straży Granicznej przez oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych RP w ramach art. 11b *Ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej*. Ogranicza się tutaj rejon udzielania pomocy do zasięgu terytorialnego przejścia granicznego oraz do strefy nadgranicznej i doprecyzowuje się sytuację:

- bezpośredniego zagrożenia zamachem

April, 1990 on Police it is indicated that in cases of threats posed to the public security, or disturbances of the public order in the country, and especially in cases of:

- any common threats to the life, health and freedom of citizens,
- any direct threat to the property in a large scale,
- any direct threats to objects and installations important for the state defence or security, premises of central state agencies, or the structures of justice, and to objects of national economy or culture, and diplomatic representations and consular offices of foreign states or international organisations, and to the objects monitored by any armed protection formation created on the base of separate regulations,
- any offense threats of terroristic character which may be dangerous for the life or health of participants of events of cultural, sport, or religion character, including gatherings or mass events (Ustawa o Policji, 1990).

The units and subunits of the Armed Forces of the Republic of Poland, named later as "Armed Forces", may be used to assist the units and subunits of the Police.

Similar situation takes place at assisting the Border Guard by units and subunits of the Armed Forces of the Republic of Poland in the frame of art. 11b of the Act from *12 October, 1990 on the Border Guard*. The area for rendering the assistance is limited to territorial extension of a border crossing and to the borderline zone, and following circumstances are defined:

- direct threat of an attempt, or its execution, against the integrity of state border,
- causing direct common threat to the

na nienaruszalność granicy państwowej lub jego dokonania,

- sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- bezpośredniego zagrożenia zamachem na obiekty lub urządzenia wykorzystywane przez Straż Graniczną,
- zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym lub jego dokonania w stosunku do obiektów lub urządzeń, o których mowa w pkt 3, lub mogącym skutkować niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego (Ustawa o Straży Granicznej, 1990).

Dla obu powyższych ustaw użycie pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP związane jest z wydaniem postanowienia przez Prezydenta RP. Sam proces aktywowania Sił Zbrojnych RP może przebiegać w trybie zwykłym lub trybie niecierpiącym zwłoki, dla którego Minister Obrony Narodowej wydaje decyzję, ale i tak finalnie ta decyzja jest albo podtrzymywana albo uchylana odpowiednim postanowieniem Prezydenta RP.

Z kolei art. 27 *Ustawy z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich* (Ustawa ..., 2008) mówi o możliwości zastosowaniu na polskich obszarach morskich niezbędnych środków Sił Zbrojnych RP, do zatopienia statku lub obiektu pływającego włącznie użytego jako środka ataku terrorystycznego przeciwko statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze. Rzeczą bardzo istotną jest fakt, że po podjęciu decyzji przez Ministra Obrony Narodowej o użyciu Sił Zbrojnych RP, Dowódca Operacyjny RSZ przejmuje odpowiedzialność za taką operację wojskową, z pełnymi konsekwencjami podejmowanych decyzji i realizacji działań.

Inaczej zaś wygląda sprawa z użyciem Sił

life, health, or freedom of citizens,

- direct danger of an attempt against the objects or installations used by the Border Guard,
- any offense threats, or execution of them, of terroristic character against the objects or installations which are mentioned in point 3, which may cause any risk for the human life (Ustawa o Straży Granicznej, 1990).

In two above mentioned Acts the use of units and subunits of the Armed Forces of the Republic of Poland is connected with the approval of the President of the Republic of Poland. The process of activation of the Armed Forces of the Republic of Poland may run in a regular form, or in an extraordinary form when the Minister of National Defence issues the decision which finally can be upheld or cancelled by a relevant decision of the President of the Republic of Poland.

Moreover, art. 27 of *the Act from 4 September, 2008 on protection of navigation and sea ports* (Ustawa ..., 2008) gives a possibility for the use of necessary assets of the Armed Forces of the Republic of Poland, including the sinking of a vessel or a floating object which is used as a means of a terroristic attack against vessels, and ports with their installations and infrastructure. The essential fact is that after decision of the Minister of National Defence about deployment of the Armed Forces of the Republic of Poland, the Operational Commander of the Armed Forces takes over the responsibility for such military operation with full consequences of decisions and activities.

The question of using the Armed Forces of the Republic of Poland for assisting the Police in the frame of art. 22 of *the Act*

Zbrojnych RP do pomocy Policji w ramach art. 22 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Ustawa ..., 2016). Samo użycie Sił Zbrojnych RP niestety jest mocno ograniczone i może nastąpić dopiero po wprowadzeniu trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego.

Dla wyjaśnienia należy wskazać co znaczą owe stopnie alarmowe. Jeżeli chodzi o trzeci stopień alarmowy (stopień CHARLIE) to wprowadza się go w przypadku zaistnienia konkretnego zdarzenia, potwierdzającego cel potencjalnego ataku terrorystycznego lub sabotażowego, godzącego w bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej lub bezpieczeństwo innych państw i stwarzającego potencjalne zagrożenie dla Polski, albo w przypadku uzyskania wiarygodnych i potwierdzonych informacji o planowanym zdarzeniu o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, bądź którego celem mają być jej obywatele albo instytucje lub infrastruktura, w tym także obywatele polscy przebywający za granicą lub instytucje polskie mieszczące się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Utrzymywanie tego stopnia przez dłuższy czas może spowodować utrudnienia i będzie miało wpływ na funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa. Z kolei czwarty stopień alarmowy (stopień DELTA) wprowadza się w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym, powodującego zagrożenie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej lub bezpieczeństwa innych państw i stwarzającego zagrożenie dla Polski, albo w przypadku gdy uzyskane informacje wskazują na zaawansowaną fazę przygotowań do zdarzenia o charakterze terrorystycznym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź którego celem mają być jej obywatele albo infrastruktura, w tym także obywatele polscy przebywający za granicą lub

from 10 June, 2016 on antiterrorist operations is quite different (Ustawa ..., 2016). The mere use of the Armed Forces of the Republic of Poland is unfortunately heavily limited and may take place only after the implementation of a third or fourth level of alert.

For clarification, these levels of alert are described below. The third level of alert (level CHARLIE) is implemented at the occurrence of a specific event confirming the object of a potential terroristic or sabotage attack against the security of the Republic of Poland, or other states when it creates a potential threat for Poland, or in the case of receiving some reliable and confirmed pieces of information about planned event of a terroristic or sabotage character on the territory of the Republic of Poland, or when its citizens, or institution, or infrastructure would be targeted, including the Polish citizens staying abroad, or the Polish institutions placed beyond the borders of the Republic of Poland. The upholding of this level for a longer period of time may cause difficulties and may affect the operation of services responsible for provision of security. And the fourth level of alert (level DELTA) is applied at the occurrence of an event of terroristic or sabotage character causing a threat to security of the Republic of Poland, or to security of other states which creates a threat to Poland, or in the case when the received information indicates that there is an advanced phase of preparation for the event of terroristic character on the territory of the Republic of Poland, or when its citizens or infrastructure could be targeted, including the Polish citizens staying abroad or the Polish institutions placed beyond the borders of the Republic of Poland, and the collected information indicates at the same time that such

instytucje polskie mieszczące się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, a zebrane informacje wskazują jednocześnie na nieuchronność takiego zdarzenia. Utrzymywanie tego stopnia przez dłuższy czas może spowodować utrudnienia i będzie miało wpływ na funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa.

Biorąc pod uwagę możliwość zastosowania tej ustawy do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym na terenie kraju, jak i w zakresie morskiej granicy państwa (morze terytorialna do 12 mil morskich (ok. 22 km) od linii brzegowej), operacją będzie kierował policjant wyznaczony przez komendanta wojewódzkiego lub komendanta głównego policji (w pierwszym przypadku zdarzenie dotyczy tylko jednego województwa, w drugim przynajmniej dwóch województw). Pododdziały lub oddziały Sił Zbrojnych RP stosownie do ich przygotowania specjalistycznego, posiadanego sprzętu i uzbrojenia oraz zaistniałych potrzeb będą, na podstawie decyzji ministra obrony narodowej, częścią operacji kontrterrorystycznej kierowanej przez wskazanego policjanta.

4. Podsumowanie

W podsumowaniu przedstawionego materiału, stwierdzić należy, że wprowadzone zmiany w systemie zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej przeniosły ciężar zadań związanych z reagowaniem kryzysowym wynikającym z ustawy o zarządzaniu kryzysowym na Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej. Zamiast dotychczasowej konsolidacji przedmiotowego systemu w jednych rękach, doszło do podziału zadań pomiędzy dwa dowództwa poziomu operacyjnego. Niestety przyjęcie takiego rozwiązania nie wpisuje się w założenia chociażby systemu reagowania kryzysowego NATO zdol-

attempt inevitably will happen. The upholding of this level for a longer period of time may cause difficulties and may affect the operation of services responsible for provision of security.

Taking into account the possibility for using this Act to counteract the terroristic threats in the area of the country and within the range of the state's sea border (territorial sea waters to 12 NM (ca. 22 km) from the coastline) the operation will be controlled by a Policeman appointed by the Police Province Commander, or the Police General Commander (in the first case the event concerns only one province, and in the second at least two provinces). The subunits or units of the Armed Forces of the Republic of Poland will be a part of a counter-terroristic operation controlled by the appointed Policeman, according to possessed equipment and armament, and according to existing needs, and according with decision of the Minister of National Defence.

4. Summary

In the summary of presented material it can be stated that the changes introduced into the crisis management system of the National Defence sector have shifted the burden of tasks connected with the crisis reaction and arising from the Act on the crisis management into the Command of Territorial Defence Troops. Instead of consolidation of the subject system, existing formerly, in one hand, the tasks were divided between two commands of the operational level. Unfortunately, the acceptance of such solution is not in line for instance with the NATO crisis reaction system which can

nego do reagowania kryzysowego z jednej strony na katastrofy naturalne i awarie techniczne a z drugiej strony na zagrożenia militarne. Dostrzegany jest także „rozdźwięk” z zapisami Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdzonej przez Prezydenta RP w dniu 12 maja 2020 r. mówiącymi o konsolidacji i uzyskaniu spójności systemu zarządzania kryzysowego w Polsce z systemem reagowania kryzysowego NATO.

Mimo powyższego niekorzystnego podziału zadań, udało się doprecyzować zasady współdziałania dwóch dowództw, co ma odzwierciedlenie w algorytmach i procedurach zawartych w Planie Zarządzania Kryzysowego Resortu Obrony Narodowej z dnia 16 sierpnia 2022 r. Na każdym etapie procedowania dokumentów formalno-prawnych, w tym decyzji Ministra Obrony Narodowej, dla wszystkich czterech ustaw przewidzianych do realizacji przez Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych, informacje są przekazywane do Dowództwa Wojsk Obrony Terytorialnej, zgodnie z przyjętymi zasadami. Takie działania pozwalają na posiadanie przez Dowódcę Wojsk Obrony Terytorialnej – Szefa Centrum Zarządzania Kryzysowego, jak i Ministra Obrony Narodowej pełnego obrazu w zakresie reagowania na sytuacje kryzysowe. Czy obecnie przyjęte rozwiązania okażą się właściwe, to pokażą kolejne miesiące i lata, a także ilość i różnorodność sytuacji kryzysowych wymagających użycia oddziałów Sił Zbrojnych RP.

react to natural disasters and technical failures from one side, and to military threats from the other side. There is also a “discordance” with the text of the National Security Strategy of the Republic of Poland approved by the President of the Republic of Poland on 12 May, 2020 saying about consolidation and coherence of the crisis management system in Poland with the NATO crisis management system.

Despite the unbeneficial division of tasks mentioned above the principles of cooperation between the two commands were established what is reflected in algorithms and procedures included in the Crisis Management Plan of the National Defence Sector from 16 August, 2022. On each stage of preparation of formal-legal documents, including decision of the Minister of National Defence, for all four Acts predicted for execution by the Operational Headquarter of the Armed Forces Services, the information is transferred to the Command of Territorial Defence Troops according with accepted principles. Such actions provide a full picture of the crisis situation reaction both to the Commander of Territorial Defence Troops – the Chief of Crisis Management Centre, and to the Minister of National Defence. It will be shown by the successive months and years, and by the number and variety of crisis situations requiring the use of the units of the Armed Forces of the Republic of Poland if the currently accepted solutions are proper.

Literatura / *Literatura*

- [1] Majchrzak, D. (2016). Istota zarządzania kryzysowego [w:] Bezpieczeństwo państwa (zarys problematyki), Gryz, J. (red.). Warszawa: Akademia Obrony Narodowej
- [2] Michailiuk, B., Stępień, J., Denysiuk, I. (red.). (2021). Siły Zbrojne RP w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Warszawa: Akademia Sztuki Wojennej
- [3] Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882, z późn. zm.)

- [4] Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1061, z późn. zm.)
- [5] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261, z późn. zm.)
- [6] Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2022 r. poz. 2257)
- [7] Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2234, z późn. zm.)
- [8] Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2022 r. poz. 2305)
- [9] Decyzja nr Z-4/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 maja 2022 r. w sprawie Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej
- [10] Zarządzenie Nr 7/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 maja 2022 r. w sprawie organizacji, składu oraz miejsca i trybu pracy Zespołu Zarządzania Kryzysowego Ministra Obrony Narodowej
- [11] Plan Zarządzania Kryzysowego Resortu Obrony Narodowej z dnia 16 sierpnia 2022 r.

